

Právnická fakulta MU 2016  
MPV I – 1. přednáška

© Vladimír Týč, 2016  
Jen pro osobní studijní potřebu

# Pojem a specifika mezinárodního práva

# Pojem (definice) MP

- souhrn **pravidel právně závazných**
- **i zde platí: pravidla stanovená a vynutitelná státy (modifikovaně)**
- pravidla upravující **vztahy mezi státy** a dalšími subjekty mezinárodních vztahů
- (Stát: musí to být **stát jako suverén**, nikoli stát jako soukromoprávní osoba - obchodník)
  - stát – stát
  - stát – mez. org.
  - mez. org. – mez. org.
  - stát – jiný subjekt MP

- názvosloví (MPV – MP)
- „vnější právo státní“
- „mezinárodní“: *ius gentium* (právo národů v římském právu) -----> *ius inter gentes* (právo „mezi národy“)
- Západní Evropa: národ = stát

# Státy a mezinárodní společenství

- Státy jsou suverénní entity
- Státy = rovné entity, směřují k uplatňování absolutní suverenity - ale nutná **koexistence**
- **Mezinárodní společenství** = systém, v němž **koexistují a spolupracují jednotlivé státy**
- Suverenita nemůže být „absolutní“ = stát není podřízen jinému státu, ale musí respektovat totéž u jiných, tedy zaručovat totéž jiným státům
- Je třeba respektovat minimální **pravidla fungování systému států** = mezinárodního společenství
- + rozvoj tohoto systému

# Koordinační charakter MP

- **proto převažuje povaha koordinační (rovnost elementů na rozdíl od práva vnitrostátního)**
- Jednotlivý stát a jeho společnost: systém kompaktní a **hierarchizovaný** (stát-jednotlivci)
  - *naproti tomu:*
- Mezinárodní společenství nemůže být hierarchizováno (všechny jednotky jsou suverénní)

# DŮLEŽITOST HISTORICKÉHO VÝVOJE pro vznik současného mezinárodního práva

- Nejprve **regulace mocenských aspektů** (dělba vlivu)- Řecko, Řím, až po 17. století - **vedení války**
- obchod, konzulové
- **Vestfálský mír: rovnováha mezi evropskými mocnostmi (1648)**
- **Vznik moderního státu - suverenity**
- Organizace Evropy v diplomatickém smyslu (civilizovanou formou): **Vídeňský kongres (1815)** - Rusko, Rakousko, Prusko, později i Francie a Anglie
- 2. pol. 19. st.: do popředí i jiné oblasti než politika (**ekonomika** - duševní vlastnictví)
- Po 1.sv.v.: **udržení míru** - Společnost národů
- MP = systém právních pravidel, která regulují vztahy mezi státy jakožto nezávislými subjekty
- Tato **historie** je zcela jiná než historie vzniku vnitrostátních právních systémů

# MP z hlediska věcného obsahu



- **Grotius** - „zakladatel MP“
  - 1625 - *De iure belli ac pacis (O právu války a míru)*
  - 1609 - *Mare Liberum (Svobodné moře)*
- válečné právo dnes jen zlomkem
- „mírové“ právo = „normální, běžné“ MP  
*část obecná a zvláštní, „odvětví“*



# Specifika mezinárodního práva

- ošidnost srovnávání s právem vnitrostátním
  - „rané“ stadium vývoje (cca 400 let)
  - působí v jiném prostředí
  - projev vůle více států
- 
- *A HLAVNĚ: MÁ CHARAKTER*  
**KOORDINAČNÍ, NE SUBORDINAČNÍ**

# Specifika mezinárodního práva

- **1. KOORDINAČNÍ CHARAKTER**  
MP vyplývá ze **zásady**  
**svrchované rovnosti** států,  
která je jeho základem

# Zásada svrchované rovnosti

- **SVRCHOVANOST (SUVERENITA)**

- nezávislost na jiné moci uvnitř i vně
- přirozené vymezení
- dobrovolné omezení (EU x kolonie)
- územní výsost = výlučný výkon suverenity státu na svém území - výjimky

- **ROVNOST**

- rovná práva, výjimky (velmoci)

# Specifika mezinárodního práva - 2

**D ů s l e d k y = charakteristické rysy mezinárodního společenství a tedy i mezinárodního práva:**

- **2.** **Není centralizovaná normotvorba**
- **3.** **Není autoritativní orgán, který by závazně rozhodl o porušení práva a stanovil sankce**
- **4.** **Chybí centralizovaný systém donucení**

# Specifika mezinárodního práva - 3

- **Decentralizované donucovací prostředky:**
  - bez použití síly (retorze, přerušení styků)
  - s použitím síly (sebeobrana, akce RB)
- **5. Prameny** – také právo nepsané
- **6. Subjekty** – původní, odvozené, jednotlivci (jen atypicky a marginálně)

# Specifika mezinárodního práva - 4

- **7. Předmět úpravy:** i oblasti nenáležející žádnému státu
- **8. Rozvojový charakter** – vývoj (jednotlivci-?)
- **9. Procesní právo - ?**

# Specifika mezinárodního práva

## **S h r n u t í :**

- Chybí analogie státu jakožto nadřazené moci
- Státy jsou v MP zároveň tvůrci a adresáti norem.
- Mezinárodní společenství = zcela decentralizovaný systém *bez mocenského centra.*

# PROČ MP SKUTEČNĚ EXISTUJE - 1

- Mezinárodní společenství je **SYSTEM**. **Potřeba regulace vnitřního uspořádání systému.**
- *Je vázanost mezinárodním právem totéž co faktická efektivní vynutitelnost?*
- Některé normy nejsou vynutitelné ani ve vnitrostátním právu a přesto jsou závazné!



# PROČ MP SKUTEČNĚ EXISTUJE - 2

- 1. Státy jsou si jakožto suveréni **vědomy, že MP potřebují**, aby fungoval systém = mezinárodní společenství.
- 2. Státy ve svých ústavách recipují MP - **vyjadřují svou vázanost**.
- 3. Proč státy **uzavírají MS**, proč mezi sebou vedou **diplomatická jednání**?
- 4. Proč existují **mezinárodní organizace** založené na MP a fungující podle MP?
- 5. Proč **národní soudy států aplikují mezinárodní právo**, zejména smlouvy?

